

John Eldredge

Født vild

Det maskuline hjerte

John Eldredge
Født vild
Det maskuline hjerte

© 2001 by John Eldredge

© ProRex Forlag 2008
2. oplag 2010 · 3. oplag 2016
2. rev. udgave, 1. oplag 2019

www.prorex.dk
6070 Christiansfeld

Originaltitel: Wild at Heart
Published by arrangement with Thomas Nelson, a division of
HarperCollins Christian Publishing, Inc.

All rights reserved.

Kopiering må alene ske i henhold til lov om
ophavsret af 14. juni 1995 med efterfølgende ændringer.

Bibeltekster bringes med tilladelse fra
Det Danske Bibelselskab
og er fra den autoriserede oversættelse af Bibelen fra 1992
© Det Danske Bibelselskab 1992

Enkelte bibelcitater mærket HVD er fra
Bibelen på Hverdagsdansk
© Forlaget Scandinavia

Oversættelse: Helge Hoffmann
Forsidebillede: Terry Husebye · GettyImages
Tilrettelægning og sats: Christian Larsen, ProRex Forlag

Tryk: CPI, Tyskland

ISBN 978-87-7068-167-4

Tilegnet Samuel, Blaine og Luke
Jeg elsker jeres små krigerhjerter.
I har, hvad der skal til!

Øvrige titler på dansk
af familien Eldredge:

John Eldredge

Den maskuline rejse
Hjerte i livet – Sat fri
Frigjort til at leve

Sam og John Eldredge

Løvedræber

Stasi Eldredge

Værdifuld – Bliv den du er

Stasi og John Eldredge

Det feminine hjerte – Bedårende
Kærlighed & krig – At finde vej i ægteskabet

Indhold

Indledning	7
1 Født vild	13
2 Den vilde, hvis billede vi bærer	35
3 Det spørgsmål, der hjemsøger enhver mand	57
4 Såret	79
5 Kampen om mandens hjerte	99
6 Faderens stemme	123
7 At læge såret	147
8 Den kamp, vi skal kæmpe: Fjenden	171
9 En kamp at kæmpe: Strategien	191
10 En skønhed at redde	217
11 Et eventyr at leve	239
12 At skrive det næste kapitel	263
Epilog: Hvad nu?	265
Daglig bøn	267
Bøn om seksuel heling	273
Om forfatteren	288

Indledning

Jeg ved det godt. Jeg har næsten lyst til at undskylde, før jeg begynder.

Åh, nej – har vi virkelig brug for en mandebog?

Nej, det har vi ikke. Vi har brug for noget helt andet. Vi har brug for *tilladelse*. Tilladelse til at være det, vi er: Mænd, skabt i Guds billede. Tilladelse til at leve efter vores hjerte og ikke efter den liste med „skulle“ og „burde“, som har gjort så mange af os trætte og uengagerede.

De fleste af de budskaber, der sendes til mænd, slår aldrig rigtig rod i dem. Årsagen er den enkle, at man i disse budskaber ikke tager hensyn til, hvad der rører sig i dybet af en mands *hjerte*, hvad han brænder for og inderst inde regner for sandt. Ofte søger man bare at sætte skik på mænd ved at formane og presse dem på forskellige måder.

„Se, sådan her *burde* du være som mand. Sådan her *burde* en god ægtemand/far/kirkegænger gøre.“ Vi kender vel alle remsen: En mand skal være ansvarlig, hensynsfuld, disciplineret, trofast, omhyggelig, pligtopfyldende osv. Det er selvfølgelig også langt hen ad vejen gode egenskaber, og jeg er sikker på, at disse formaninger fremsættes i god tro og i en god mening. Men vejen til helvede er som bekendt brolagt med gode hensigter, og det bliver mere og mere tydeligt, at denne formaningsvej, som man hidtil har fulgt, ender blindt.

Mænd har brug for noget andet. De har brug for en dybere forståelse af, hvorfor de længes efter eventyr og strid og en skønhed – og hvorfor Gud har skabt dem præcis sådan. De har også brug for en dybere forståelse af, hvorfor kvinder

længes efter at blive kæmpet for, at blive hvirvlet ind i eventyret og at være skønheden. For sådan har Gud skabt dem.

Derfor er denne bog heller ikke endnu en vejledning i at være en god, kristen mand. Det er snarere en rejse ind i mandens sjæl i et forsøg på at genfinde og genvinde friheden, lidenskaben og eventyret.

Jeg håber, den kan hjælpe mænd – og kvinder – til at leve efter deres hjerte. Den kan måske også hjælpe kvinder til at forstå deres mænd og hjælpe dem med at leve det liv, de begge ønsker. Det er i hvert fald min bøn.

Ti år senere

I sidste uge fik jeg og mine drenge – nu unge mænd – anledning til at besøge vores gamle nabolag og se det hus, de var vokset op i. Det gjorde et kraftigt indtryk. "Jeg kan næsten ikke tro, det er den have, vi plejede at lege tagfat i," sagde Luke. "Den er så lille." Forhaven havde engang været et eventyrland med lege og kampe; nu kunne de skridte den af med nogle få skridt af deres lange ben. "Det kan ikke passe," sagde Blaine, da han trådte op på verandaen. "De trin var jo gigantiske." De famøse trin havde været deres afsætsramper, når de vovede springet ned i mine arme. "Det er utroligt, så småt det hele virker." Du har sikkert oplevet noget lignende – steder og mennesker, som før havde mytiske proportioner for os, mister deres storhed, når vi vender tilbage til dem på et andet tidspunkt med et forandret sind.

Jeg frygtede, det samme ville ske, da jeg åbnede denne bog for at læse den igen.

Det er nu ti år siden, jeg skrev *Født vild. Det maskuline hjerte*. Der er løbet meget vand i åen siden da. Mine drenge går

i college nu. Rynkerne i mit ansigt er blevet dybere. Jeg har brugt meget tid på mænd gennem de ti år. Det har givet mig adskillige nye ar. Ville jeg stadig kunne stå inde for, hvad jeg skrev dengang? Ville det vise sig at have holdt stik gennem de ti hårde år, siden jeg satte mine tanker på skrift?

Svaret er: Ja, og mere til.

Det hele er faktisk *mere* sandt nu – hvis det kan være det – mere sandt, end jeg som en yngre mand kunne forestille mig. Det forekommer mig næsten eviggyldigt. Gud var at finde i det, jeg skrev, og det er han stadig.

Jesus gav os en smuk og enkel målestok for alle ting, da han nærmest henkastet sagde: "På deres frugter kan I kende dem" (Matt 7,16). Der er ikke så meget at tage fejl af. På frugten kan du vurdere en hvilken som helst kirke eller bevægelse, et hvilket som helst menneske eller land. Hvad er frugten? Hvad efterlader dette i sit kølvand? Det er for mig at se en hurtig og meget afslørende prøve på alt.

Jeg må i al ydmyghed sige, at frugten af denne lille bog har været ... uden sammenligning helt fantastisk. Den har givet tugthusfanger i Colombia et nyt liv og sat katolske præster i Slovakiet fri. Den har gjort sin virkning i den amerikanske kongres og i herberger for hjemløse. Den har reddet familien for mænd i Australien og startet en bevægelse af frihed og forsoning blandt mænd over hele verden. *Den virker*. Men du skal ikke bare tage mit ord for det. Læs den, og se selv, hvad frugten bliver.

Jeg har forsøgt i denne tiårs jubilæumsudgave at tilføje nogle ord om, hvad vi har lært, siden bogen udkom første gang. Jeg har prøvet at gøre nogle ting klare, som måske var lidt uklare. Og det vigtigste: Jeg har tilføjet noget prak-

tisk vejledning til de mænd, der gerne vil se bogens løfte opfyldt i deres liv.

Må Gud finde dig gennem disse sider og genopbygge dig som mand.

John Eldredge

Det er ikke kritikeren, der betyder noget; ikke den mand, der påpeger, hvor den stærke mand snubler, eller hvor den, der udretter noget, kunne have udrettet mere. Æren tilhører manden i arenaen med ansigtet dækket af støv og sved og blod, som kæmper tappert ... som kender til entusiasme, som kender til hengivelse, som anstrenger sig med et værdigt formål for øje, som i bedste tilfælde ender med at smage triumfen ved at nå sit høje mål, og som i værste fald, hvis han må give fortabt, i det mindste fejler under udvisning af et stort vovemod, så han aldrig vil få plads blandt de kolde og frygtsomme sjæle, som aldrig har kendt til hverken sejr eller nederlag.

TEDDY ROOSEVELT

„ ... indtil nu er Himmeriget blevet stormet, og de fremstormende river det til sig.“

MATTHÆUSEVANGELIET 11,12

Kapitel 1

Født vild

*Som vandet spejler ansigtet,
sådan spejler hjertet mennesket.*

ORDSPROGENES BOG 27,19

*Det åndelige liv kan ikke gøres hverdagsagtigt.
Det vil altid bevæge sig i uudforskede områder,
og vi, der lever i det, må acceptere og ligefrem
glæde os over, at det aldrig kan tæmmes.*

HOWARD MACEY

*Jeg vil ride på bjergkammen, hvor vesten begynder
Jeg væmmes ved fodreb, og jeg hader hegn
Sæt ikke hegn om mig.*

COLE PORTER „DON'T FENCE ME IN“

Endelig er jeg omgivet af ødemark. Vindens susen i toppen af fyrretræerne bag mig lyder som havets brusen. Bølger skyller ind fra det uendelige blå over mig og brydes mod tinden på det bjerg, jeg lige har besteget i bjergkæden Sawatch i Colorado. Under mig strækker landskabet sig som et bølgende hav af bynke mange øde kilometer til alle sider. Zane Grey udødeliggjorde det lilla bynke-landskab, men det meste af året ligger det sølvgråt hen. På denne egn kan man endnu ride flere dage i samme retning uden at møde et andet levende menneske. Jeg er til fods i dag. Selv om eftermiddagssolen skinner, når temperaturen her tæt ved kontinentalskillet ikke op over frysepunktet, og svedig efter min bjergbestigning begynder jeg at få kuldegysninger. Det er sidst i oktober, og vinteren nærmer sig. Hundrede og halvtreds kilometer længere mod syd/sydvest er San Juan bjergene allerede dækket af sne.

Mine bukser er imprægneret med den kraftige duft af bynke, og duften gør mig klar i hovedet, mens jeg sidder og gisper lidt i den tynde luft her i over 3.000 meters højde. Jeg er nødt til at hvile lidt, selv om jeg ved, at mit bytte udnytter hver af mine pauser til at øge afstanden imellem os. Men han har under alle omstændigheder fordel på sin side. Selv om de spor, jeg fandt i morges, var friske – kun få timer gamle – skal jeg ikke sætte næsen op efter noget. En elgtyr kan lægge mange kilometer bag sig på den tid selv i vanskeligt terræn, især hvis den er såret eller på flugt.

Wapitien, som indianerne kalder den, er et af de sværeste dyr at komme tæt på her i området. Elgene er højlandets spøgelskonger, mere sky og forsigtige end hjorte og vanskeligere at spore. De lever i større højder og kommer længere omkring på en dag end næsten alt andet vildt. Især tyrene synes at have en sjette sans, der advarer dem om menneskers nærvær. Et par gange er jeg kommet tæt på, men i næste øjeblik er de væk, forsvundet ind i et aspekrat så tæt, at man skulle tro, en kanin ville have svært ved at komme igennem.

Sådan har det ikke altid været. I århundreder levede elgene på prærien, hvor de gik og græssede sammen i store flokke. Meriwether Lewis beskrev, hvordan han i foråret 1805 så flokke på flere tusind dyr, da han rejste gennem dette område på sin søgen efter Nordvestpassagen. Indimellem vovede nysgerrige elge sig så tæt på, at han kunne kaste pinde på dem – som sindige malkekøer, der spærrer vejen. Allerede i slutningen af det samme århundrede var bosættelsen imidlertid rykket så langt mod vest, at det tvang elgene op i Rocky Mountains. Nu lever de få tilbageblevne dyr nærmest som fredløse i bjergene omkring skovgrænsen, når ikke omfattende snefald tvinger dem længere ned om vinteren. Hvis man vil fange dem nu, må man vove sig ud på deres hjemmebane i øde områder langt fra civilisationen.

Det er derfor, jeg nu sidder her på en knold.

Det er derfor, jeg bliver siddende, mens den gamle tyr slipper væk. I virkeligheden er det nemlig ikke så meget elgen, jeg jagter. Det vidste jeg, allerede før jeg tog af sted. Det er noget andet, jeg jagter herude i ødemarken. Det er et endnu mere vanskeligt bytte, jeg søger – et bytte, jeg kun kan nedlægge med ødemarkens hjælp.

Jeg er på jagt efter mit sande jeg.

Født vild

Det var himlens og jordens skabelseshistorie. Dengang Gud Herren skabte jord og himmel, var der endnu ingen buske på jorden, og ingen planter var spiret frem, for Gud Herren havde ikke ladet det regne på jorden, og der var ingen mennesker til at dyrke agerjorden, men en kilde brød frem af jorden og vandede hele agerjorden. Da formede Gud Herren mennesket af jord og blæste livsånde i hans næsebor, så mennesket blev et levende væsen. Gud Herren plantede en have i Eden ude mod øst, og der satte han det menneske, han havde formet.

1 Mos 2,4-8

Eva kom til verden i den frodige skønhed i Edens have. Adam derimod blev, som du måske husker, skabt uden for haven, i ødemarken. I historien om alle tings begyndelse fremgår det af Første Mosebogs andet kapitel, at manden blev født i afsides egne, i den vilde og øde del af skaberværket. Først bagefter placerer Gud ham i Edens have. Lige siden da har drenge aldrig følt sig rigtig godt tilpas indendørs, og mænd har haft en umættelig trang til at gå på opdagelse. Vi længes efter at vende tilbage til vildmarken, for der føler de fleste mænd sig levende. Når en mand kommer op i bjergene, kommer han hjem, som John Muir sagde. Dybt i sit hjerte er en mand uciviliseret, og det er godt det samme. „Jeg er ikke levende på et kontor,“ som der siges i en reklame. „Jeg er ikke levende i en taxa. Jeg er ikke levende på et fortov.“ Amen til det. Og konklusionen? „Bliv ved med at gå på opdagelse.“

Mit køn synes ikke at behøve så megen tilskyndelse, hvad det angår. Det falder os lige så naturligt som vores medfødte kærlighed til landkort. I 1260 rejste Marco Polo ud for at finde

Kina, og i 1967, da jeg var syv år, prøvede jeg at grave en tunnel hele vejen gennem vores baggård sammen med min ven Danny Wilson. Vi måtte opgive efter to en halv meter, men det blev alle tiders hule. Hannibal blev berømt for at krydse Alperne, og der kommer en dag i enhver drengs liv, hvor han første gang krydser vejen og træder ind i de store opdagelsesrejsendes rækker. Scott og Amundsen konkurrerede om at nå Sydpolen, Peary og Cook stred sig frem mod Nordpolen, og da jeg sidste sommer gav mine drenge nogle småpenge og tilladelse til at cykle ned til købmanden og købe en sodavand, reagerede de, som om jeg havde sendt dem ud for at finde Ækvator. Magellan sejlede mod vest, rundt om Sydamerikas sydspids – selv om folk advarede ham om, at han og hans mandskab ville falde ud over jordens kant – og Huckleberry Finn sejlede trods tilsvarende advarsler ned ad Mississippi. Powell fulgte Coloradofloden ind i Grand Canyon, selv om – nej, *fordi* – ingen nogensinde før havde gjort det, og fordi alle sagde, at det ikke kunne lade sig gøre.

Der stod mine drenge og jeg så på bredden af Snake River i foråret 1998 og følte denne urdrift til bare at komme af sted. Sneen smeltede hurtigt i bjergene det år, usædvanlig hurtigt, og floden var gået over sine bredder og strømmede stærkt gennem træerne på begge sider af flodlejet. Ude midt i floden, som om sommeren er krystalklar, men den dag lignede kakaomælk, flød store stammer, meterhøje grenbunker og andet godt hurtigt af sted. Strømmen var stærk, og floden var dyb og mudret og virkede meget lidt indbydende. Der var ingen andre ude at sejle på den så langt, vi kunne se. Fik jeg sagt, at det regnede? Men vi havde en splinterny kano og pagajer i hænderne, og selv om jeg aldrig havde sejlet i kano ned ad Snake River – eller ned ad nogen anden flod for

den sags skyld – så skulle det da prøves. Vi kom så op i kanoen og satte kurs mod det ukendte, ligesom Livingstone engang havde gjort det langt inde i Afrika.

Eventyret med dets elementer af fare og vildskab står skrevet i en mands sjæl som en dyb, åndelig længsel. Den maskuline sjæl har brug for et sted, hvor intet er præfabrikeret, tilpasset, ikke-fedende, lukket, markedsført, online og klargjort til mikrobølgeovnen. Et sted, hvor der ikke er nogen afleveringsfrister, mobiltelefoner eller udvalgmøder. Et sted, hvor der er plads til sjælen, og hvor landskabet omkring os endelig svarer til kortet i vores indre. Se bare på Bibelens helte: Moses møder ikke den levende Gud i indkøbscenteret. Han finder ham (eller bliver fundet af ham) et sted ude i Sinajs ødemark, langt fra Egyptens komfortable paladser. Det samme gælder Jakob. Hans brydekamp med Gud finder ikke sted på sofaen i dagligstuen, men i et udtørret flodleje et sted øst for Jabbokfloden i Mesopotamien. Hvor søgte den store profet Elias hen for at komme til kræfter? Ud i ødemarken. Det samme gjorde Johannes Døberen og hans fætter, Jesus, der blev *ført af Ånden* ud i ørkenen.

Uanset hvad disse opdagelsesrejsende søger, drager de også ud for at finde sig selv. Dybt i en mands hjerte finder vi nogle grundlæggende spørgsmål, som simpelthen ikke kan besvares ved køkkenbordet. Hvem er jeg? Hvad er jeg lavet af? Hvad er jeg bestemt til? Det er kun frygt, der holder en mand hjemme, hvor alting er pænt og ordentligt og under hans kontrol. Men hverken fjernsynet eller køleskabet kan give ham svar på hans grundlæggende spørgsmål til tilværelsen. Det var i det brændende ørkensand, som en vildfaren i ødemarken, Moses fandt sit livs opgave, sit livs formål. Han blev kaldet til noget meget større, end han selv havde forestillet sig

– noget langt mere omfattende end stillingen som 'prins af Egypten'. Jakob modtog sit nye navn, sit sande navn, midt om natten under fremmede stjerner. Nu var han ikke længere bare en dreven forhandler, men en mand der tog livtag med Gud. Kristi fristelse i ørkenen er, i sin essens, en test af hans identitet. „Hvis du er den, du tror, du er ...“ Hvis en mand nogensinde skal finde ud af, hvem han er, og hvad han egentlig laver her, så må han rejse ud på egen hånd.

Han må forsøge at vinde sit sande jeg tilbage.

En rejse mod sjælen

Sådan som en mands liv typisk former sig nu til dags, bliver hans sande jeg drevet ud i sjælels afkroge. Endeløse timer ved computeren, lange dage i skoforretningen, møder, papirer, telefonsamtaler. Forretningsverdenen – hvor de fleste mænd lever og dør – kræver effektivitet og punktlighed af en mand. Et firmas målsætninger og forretningsgange har til formål at spænde en mand for ploven og gøre ham produktiv. Men sjælen vil ikke spændes for. Den kan ikke have noget med timeplaner og frister og produktionsmål at gøre. Sjælen længes efter lidenskab, efter frihed, efter liv. Som D.H. Lawrence sagde: „Jeg er ikke en mekanisme.“ En mand har brug for at mærke jordens rytmer, han har brug for at få noget virkeligt i hånden – en pagaj, et sæt tøjler, et groftspundet reb eller bare en skovl. Kan en mand leve hele sit liv med rene negle og velplejede hænder? Er det, hvad drenge drømmer om?

Samfundet som helhed kan ligesom ikke rigtig bestemme sig med hensyn til mænd. Efter at man hen over de sidste tredive år har søgt at omdefinere mandighed i en mere følsom, tryk, overkommelig og, ja, feminin retning, så begynder

man nu at kritisere mænd for ikke at være mænd. Drengene er og bliver drenge, sukker man. Det er, som om man mener, at hvis en mand virkelig blev voksen, så ville han opgive ødemarken og sin trang til at udforske, slå sig til ro og begynde at føle sig hjemme i dagligstuen. Samtidig spørger man i talkshows og bøger: „Hvor er alle de rigtige mænd blevet af?“ Jeg har lyst til at svare: *I bad dem om at være kvinder*. Resultatet er blevet en kønsforvirring af et omfang, som man aldrig i hele verdenshistorien har set mage til. Hvordan kan en mand føle sig som mand, når det, man først og fremmest forventer af ham, er gode manerer?

Og så er der jo – suk – kirken. Kristendommen, som vi oplever den i dag, har gjort frygtelige ting ved mændene. Når alt kommer til alt, tror jeg, de fleste mænd i kirken har fået den opfattelse, at Gud satte dem på jorden, for at de skulle være 'gode drenge'. I kirken får vi at vide, at problemet med mænd er, at de har mere end svært ved at holde deres løfter, være åndelige ledere, kommunikere med deres ægtefæller og opdrage deres børn. Kun hvis de virkelig anstrenger sig, kan de svinge sig helt op til at blive ... nogle flinke fyre. Det er det ideal for kristelig modenhed, vi giver mændene at stræbe efter: at blive nogle rigtig flinke og velopdragne fyre. Vi ryger ikke, vi drikker ikke, og vi bander ikke, og det er det, der gør os til mænd. Men lad mig lige engang spørge min mandlige læser: Hvad drømte du om som dreng? At blive en flink fyr? (Og til den kvindelige læser: Var din drømmeprins fantastisk ... eller bare flink?)

Overdriver jeg? Prøv at gå ind i en kirke, se dig omkring og spørg dig selv: Hvad er en kristen mand? Du skal ikke spørge dem, du møder derinde, men bare bruge øjnene. I de fleste kirker fremgår det tydeligt, at den kristne mand ... keder sig.

På en retræte jeg for nylig deltog i, mødtes jeg med en mand i halvtredserne og lyttede til, hvad han havde at sige om sin egen rejse som mand. „Gennem de sidste tyve år har jeg virkelig prøvet at være en god mand, sådan som kirken definerer det,“ sagde han. Jeg blev straks nysgerrig og spurgte, hvordan han så mente, kirken definerer en god mand. Han tænkte sig om et langt øjeblik og svarede så: „Pligtopfyldende. Og uafhængig af sin natur.“ En perfekt beskrivelse, tænkte jeg. Den rammer desværre hovedet på sømmet.

Som Robert Bly klager i *Iron John*: „Nogle kvinder vil helst have en passiv mand, hvis de overhovedet vil have én. Kirken vil helst have en tæmmet mand – de bliver præster. Universitetet vil helst have en civiliseret mand – de bliver fastansatte. Firmaet vil gerne have en ... klinisk ren, hårløs og overfladisk mand.“ Det hele samler sig til en slags civilisationens fremmarch, der indskrænker den maskuline sjæls leverum. Mandens sande natur må flygte op i højlandet og gemme sig på øde steder som et såret dyr. Det har kvinderne bemærket, og de klager over, at de ikke kan nå ind til deres mands hjerte. Mændene mærker det også, men kan ofte ikke selv forklare, hvorfor deres sande natur er gået i skjul. De ved, at deres sande jeg er på flugt, men de har svært ved selv at komme på sporet af det. I kirken ryster man bare på hovedet og undrer sig over, at man aldrig kan få mænd til at melde sig til noget. Men årsagen er ganske enkel: Kirken har aldrig indbudt mænd til at kende deres sande natur og leve efter deres hjerte.

En invitation

Men det er Gud, der har skabt det maskuline hjerte og sat det ind i manden. Derved har han også inviteret manden og sagt: Kom og lev det ud, som jeg har skabt dig til. Fødes de to køn med hver sin natur, hver sin adfærd? Eller er det tillært? Tilgiv mig, at jeg forbigår hele denne debat med én ganske enkel konstatering: Mænd og kvinder er skabt i Guds billede *som mænd* eller *som kvinder*. „Gud skabte mennesket i sit billede; i Guds billede skabte han det, som mand og kvinde skabte han dem“ (1 Mos 1,27). Mand og kvinde. Vi ved, at Gud ikke har en krop, så det enestående ved hhv. manden og kvinden kan ikke bestå i noget fysisk. Kønnets særpræg må altså sidde i sjælen, i vores inderste, evige natur. Gud skaber ikke mennesker uden køn; han skaber dem med et særpræg – som mand eller kvinde. Der findes med andre ord et maskulint væsen og et feminint væsen, som på hver sin måde afbilder eller afspejler Guds væsen.

Gud havde en mening med at opfinde manden, og hvis vi nogensinde skal finde os selv som mænd, er det den mening, vi skal have fat i. Hvad har Gud nedlagt i det maskuline hjerte? I stedet for at spørge hvad du tror, du bør gøre for at blive en bedre mand (eller kvinde), vil jeg derfor spørge: Hvad får dig til at føle dig levende? Hvad får dit hjerte til at banke hurtigere? Vi skal nu sammen rejse til et land, som vil forekomme de fleste af os fremmed, og hvor der ikke er noget klart spor at følge. Denne opdagelsesrejse vil føre os ind i vores egne hjerter, ind til vores dybeste længsler. Som skuespilforfatteren Christopher Fry siger:

*Livet er en hykler, hvis jeg ikke kan leve,
som det driver mig til at leve!*

Tre længsler har vist sig at være ridset så dybt ind i mit hjerte, at jeg i dag ved, at jeg ikke kan ignorere dem uden at miste min sjæl. De er en del af selve kernen i, hvem og hvad jeg er, og hvad jeg længes efter at blive. Jeg skuer tilbage på mine drengear, søger i Bibelen, i litteraturen, lytter opmærksomt til mange, mange mænd og bliver derved mere og mere overbevist om, at disse længsler er universelle og er nøgler til selve mandighedens mysterium. De kan blive forlagt, glemt eller misbrugt, men i alle mænds indre bor der en dyb længsel efter at have en kamp at kæmpe, et eventyr at leve ud og en skønhed at frelse. Tænk på, hvilke film mænd holder mest af, og hvad de bruger deres fritid på, og tænk især på, hvad små drenge går og drømmer om. Er det ikke bevis nok?

En kamp at kæmpe

På min væg hænger der et billede af en dreng på omkring fem år med karsehår, store kinder og et skælmsk smil. Det er et gammelt, falmet foto, men billedet er tidløst. Det stammer fra julemorgen 1964, hvor jeg lige har åbnet den måske allerbedste gave, en dreng nogensinde har fået til jul – et sæt seksløbere med perlemorsskæfte i sorte læderhylstre, en rød cowboy-skjorte med to vilde mustanger broderet på brystet, skinnende sorte støvler, rødbroget tørklæde og en rigtig cowboyhat. Jeg ifører mig straks hele udstyret og har det på hver dag i flere uger, for for mig er det ikke noget 'kostume', det er en identitet. Det ene bukseben er måske stukket ned i støvlen, mens det andet hænger uden for, men det giver bare et mere autentisk præg. Jeg stikker tommelfingrene ned i pistolbæltet og skyder brystet frem, for jeg er bevæbnet og farlig. Pas hellere på, dig med den sorte hat: Denne by er ikke stor nok til os begge.

Kapper og sværd, camouflager, tørklæder og seksløbere – det er de uniformer, drenge bruger. Små drenge længes efter at føle, at de er stærke og farlige; nogen man må regne med. Hvor mange forældre har ikke forgæves prøvet at overtale lille Timmy til ikke at lege med våben? Drop det dog. Hvis man ikke lader sin dreng få et legetøjsgevær, så laver han sig bare selv et af, hvad han nu lige kan finde. Mine drenge sidder ved morgenbordet og former pistoler af deres kiks med tænderne. Hver eneste pind, de finder på jorden, er et spyd eller endnu bedre: en bazooka. Uanset hvad mange moderne pædagoger vil mene, så er dette ikke en psykologisk forstyrrelse forårsaget af voldelige fjernsynsprogrammer eller kemiske ubalancer. Aggression er simpelthen en del af det maskuline væsen. Det er nedlagt i os. Når vi siger, at manden er skabt i Guds billede, skal vi også huske, at „Herren er kriger, Jahve er hans navn“ (2 Mos 15,3). Gud er en kriger, manden er en kriger.

Små piger finder ikke på lege, hvor en masse mennesker dør, og hvor blodsudgydelse er en uundværlig del af morska-ben. Hockey er for eksempel ikke opfundet af kvinder. Boksning heller ikke. En dreng vil gerne angribe noget, og det vil en mand også, om det så kun er en lille hvid bold, han kan hamre til Langtbortistan. Mine drenge finder så til gengæld ikke på at lege teselskab. De ringer ikke til deres venner for at tale halve og hele timer om, hvem der har sagt hvad om hvem til hvem. Drenge bliver hurtigt trætte af lege, der ikke indeholder fare- eller konkurrencemomenter. Lege eller spil, hvor de indbyrdes relationer mellem deltagerne er selve formålet, giver ingen mening for drenge. „Er der ingen, der dør?“ spørger de vantro. „Ingen, der vinder? Hvorfor skal vi så lege det?“ Tænk bare på de populære Xbox-spil, som drenge og mænd over hele verden er optaget af; de er for størstede-

len krigsspil. Fænomenets universelle udbredelse burde for længst have overbevist os, om at 'drengen er en kriger, drengen er hans navn'. Og det er ikke bare drengestreger, han giver sig af med. Når drenge leger krig, øver de sig på den rolle, de senere skal spille i et meget større drama. En dag er det måske pludselig disse drenge, der skal forsvare vores liv.

De nordstatsoldater, der stormede murene ved Bloody Angle, og de allierede styrker, der gik i land i Normandiet eller ved Iwo Jima – hvad ville de have gjort uden denne medfødte aggression? Livet kræver af en mand, at han er voldsom – og voldsomt engageret. De sår, han vil få i løbet af sit liv, kan få ham til at miste modet, hvis han aldrig har lært andet end at være blød og eftergivende. Det er ikke mindst sandt, når det gælder menneskelige relationer, som kan virke uoverskuelige på en mand og få ham til at tøve. Som Bly siger: „I ethvert forhold er der indimellem brug for noget *voldsomt*.“

Denne medfødte længsel eller ansporing kan være undertrykt af mange års mangel på brug, så en mand ikke føler sig udstyret til de kampe, han ved, han har i vente. Den aggressive ansporing kan også være degenereret til en afsporing som hos bandemedlemmer i storbyerne. Men det ligger i hvert fald i manden. Alle mænd vil gerne være helte. Alle mænd har brug for at føle sig stærke. Det var ikke en kvinde, der lavede filmen *Braveheart*, en af de mest populære film i halvfemserne. *Flying Tigers*, *Broen over floden Kwai*, *The Magnificent Seven*, *Shane – Den tavse rytter*, *High Noon*, *Saving Private Ryan*, *Top Gun*, *Die Hard*, *Gladiator* – de film, en mand elsker, viser, hvad hans hjerte banker for, og hvad der er nedlagt i ham fra undfangelsen af.

Hvad enten vi kan lide det eller ej, så bor der noget voldsomt i enhver mands hjerte. Enhver mand.

Et eventyr at leve i

„Min mor elsker at rejse til Europa i sine ferier.“ Jeg sad sammen med en ven og snakkede om vores fælles kærlighed til det vilde Vesten, og hvorfor han var flyttet hertil fra det østlige USA. „Det er vel også fint nok for hende. Der er en masse kultur at komme efter. Selv har jeg mere brug for noget vildt.“ Vores samtale udsprang af filmen *Legendernes tid*, en historie om tre drenge, der bliver til unge mænd i starten af det tyvende århundrede på deres fars ranch i Montana. Alfred, den ældste, er praktisk anlagt, pragmatisk og forsigtig. Han tager ind til storbyen for at blive forretningsmand og ender med at gå ind i politik, men i processen er der noget inden i ham, der dør. Han mister lidenskab og bliver overfladisk. Samuel, den yngste af brødrene, er på mange måder stadig et barn – kultiveret, følsom og genert. Han bliver dræbt tidligt i filmen, og vi forstår, at han ikke var klar til kampen.

Endelig er der Tristan, den mellemste bror. Han er vild af væsen. Tristan er en legemliggørelse af det vilde Vesten. Han fanger og tæmmer den vilde hingst, kæmper med sin kniv mod grizzlybjørnen og vinder den smukke kvinde. Jeg har endnu ikke mødt en mand, der identificerede sig mest med Alfred eller Samuel. Jeg har endnu ikke mødt en kvinde, som helst ville giftes med en af de to typer. Det er ikke uden grund, den amerikanske cowboy er blevet til lidt af en myte. Han legemliggør en længsel, som enhver mand føler fra sin tidlige ungdom – en længsel efter at 'drage mod Vest' og finde et sted, hvor han kan være alt det, han føler, han er bestemt til at være. Som Walter Brueggeman karakteriserer Gud selv: „Vild, farlig, uhæmmet og fri.“

Lad os lige standse her et øjeblik og få noget på det re-

ne. Jeg er ikke nogen 'stor, hvid jæger'. Jeg har ikke hoveder af døde vilddyr hængende på mine vægge. Jeg spillede ikke amerikansk fodbold i college, og det var sikkert klogt nok, for jeg vejede under halvfjerds kilo og var ikke særlig atletisk. Trods mine drømme som dreng er jeg aldrig blevet racerfører eller jagerpilot. Jeg ser ikke sport i fjernsynet. (Okay, undtagen March Madness.) Jeg drikker ikke dåseøl, og selv om jeg kører i en gammel jeep, har den ikke store eller brede fælge. Det siger jeg bare, fordi jeg regner med, at mange læsere – gode mænd og kvinder – vil være fristet til at afvise alt det her som en peptalk for macho-mænd. Det er det ikke. *Født vild. Det maskuline hjerte* handler ikke om at blive en "alene-i-vildmarken"-type. Som mange andre mænd (og håbefulde kvinder) ønsker jeg bare at finde frem til ægte mandighed.

Når vinteren ikke leverer et tilstrækkeligt snedække, tager mine drenge deres kælke med ind i huset og bruger dem ned ad trappen. Forleden fandt min kone dem i færd med at rappele ned ad huset med et reb, som de havde hængt ud gennem vinduet fra deres værelse på anden sal. Når man har med drenge at gøre, er opskriften på en god leg ganske enkel: Man skal bare tilføje en hvilken som helst aktivitet et element af fare, en mulighed for udforskning og et strejf af destruktivitet, så er man sikker på succes. Mine drenges måde at stå på ski er et skoleeksempel. Det gælder simpelthen om at kæmpe sig op til det højeste punkt, pege sine ski direkte nedad og så suse af sted, jo hurtigere jo bedre. Og det forsvinder ikke med alderen, indsatsen bliver bare højere, risikoen større.

En dommer i tresårsalderen, en ærværdig herre med et nålestribet jakkesæt, kultiveret og velformuleret, trak mig engang til side ved en konference. Stille og næsten undskyldende fortalte han mig om sin kærlighed til sejlskibe og det

åbne hav. Da han fortalte om, hvordan han og en kammerat til sidst havde bygget deres egen båd, fik han et særligt lys i øjnene. „For nogle år siden sejlede vi så rundt ud for Bermudas kyst, da vi blev ramt af en nordøsten (en hård storm). Den kom som lyn fra en klar himmel. Syv meter høje bølger i en selvbyggerbåd på otte meter. Jeg troede, vi alle sammen skulle dø.“ Han holdt en lille pause for effektens skyld og tilstod så: „Det var mit livs bedste oplevelse.“

Prøv selv at sammenligne din oplevelse af den seneste James Bond- eller Indiana Jones-film med at gå til bibelkreds. Hver ny films stensikre succes vidner om, at eventyret står prentet i mandens hjerte. Og det drejer sig ikke bare om at 'have det sjovt'. Eventyret kræver noget af os, sætter os på prøve. Selv om vi måske frygter prøven, længes vi samtidig efter at blive udsat for den og bevise for os selv, at vi kan 'tåle mosten'. Det er derfor, vi stik mod al fornuft begiver os ud på Snake River. Det var derfor, en kammerat og jeg begav os ud i et område med grizzlybjørne for at finde et godt sted at fiske, og det var derfor, jeg som ung rejste til Washington for at se, om jeg kunne klare mig i det hektiske storbyliv. Hvis en mand har mistet denne eventyrtrang og påstår, at han ikke føler den, så er det kun, fordi han er bange for, at han ikke kan tåle mosten, at han ikke kan klare prøven. Så er det bedre slet ikke at prøve, tænker han. Af grunde, som forhåbentlig vil fremgå senere i denne bog, hader de fleste mænd det ukendte og vil, ligesom Kain, gerne slå sig til ro og bygge deres egen by og få kontrol over deres liv.

Men ingen af os kan krybe uden om det: Alle mænd er født vilde.

En skønhed at redde

Romeo har sin Julie, kong Arthur kæmper for Guinevere, Robin redder Marion, og jeg vil aldrig glemme den første gang, jeg kyssede min kæreste i grundskolen. Det var i syvende klasse i efteråret. Jeg mødte Debbie til dramaundervisning og forelskede mig med det samme håbløst i hende. Det var klassisk: Jeg ventede på hende efter timerne og bar hendes taske. Vi skrev sedler til hinanden i klassen og talte i telefon sammen om aftenen. Indtil da havde jeg ikke for alvor interesseret mig for piger. Kønsdriften vågner en smule senere på en drengs rejse mod manddom, men når det sker, vender det hele hans verden på hovedet. Jeg længtes efter at kysse hende, men turde simpelthen ikke – indtil den sidste aften vi spillede sammen i skolekomedien. Næste dag begyndte sommerferien, og hun ville rejse på ferie, så jeg tænkte: Nu eller aldrig. I mørket bag ved scenen gav jeg hende så et hurtigt kys, som hun gengældte med et længere af slagsen. Måske husker du den scene fra filmen *E.T.*, hvor drengen flyver ind foran månen på sin cykel? Da jeg cyklede hjem den aften, føltes det sådan; som om jeg svævede.

Intet kan inspirere en mand så meget som en smuk kvinde. Hun kan få ham til at storme slottet, springe over brystværnet og dræbe dragen. Eller hun kan få ham til at slå et home run i en baseballkamp. Det skete en dag for min søn Samuel. Han kan godt lide baseball, men som de fleste drenge var han i begyndelsen ikke sikker på, at han havde talent til at blive en god spiller. Sam er vores førstefødte, og som så mange ældste søskende er han lidt forsigtig af sig. Han lader altid et par bolde passere, før han svinger battet, og når han endelig slår, giver han den ikke hele armen. Det første lange

stykke tid nåede hans slag ikke ud over infield. Så en eftermiddag, netop som det bliver hans tur til at slå, får han pludselig øje på sin veninde fra vores gade – en sød lille, blond pige – blandt tilskuerne. Hun strækker sig, vinker til ham og råber hans navn. Sam lader, som om han ikke har set hende, men skræver lidt mere, knuger om battet og stirrer på kasteren med en ny glød i blikket. Allerede på første kast slår han og sender bolden ud i centerfield.

En mand vil så gerne være en smuk kvindes helt. Unge mænd, der drager i krig, tager et billede af deres kæreste med i tegnebogen. Mænd, der flyver krigsfly, maler en skønhed på siden af deres fly. I anden verdenskrig gav mandskaberne på B-17 bombefly deres maskiner navne som Mig og min pige eller Memphis Belle. Hvad ville Robin Hood eller kong Arthur have været uden den kvinde, de elskede? Ensomme mænd med en ensom kamp at kæmpe. Indiana Jones og James Bond ville ikke være de samme uden en skønhed ved deres side, som de altid kommer til at kæmpe for. For en mand har ikke bare brug for en kamp at kæmpe, han har også brug for nogen at kæmpe for. Hvad sagde ikke Nehemias til de få tapre mænd, der skulle forsvare et Jerusalem uden bymur? „Vær ikke bange ... kæmp for jeres brødre, jeres sønner, døtre, koner og jeres hjem.“ Kampen i sig selv er aldrig nok, den kræver et element af romantik. Det er ikke nok for en mand at være en helt, han må være en helt for nogen; for den kvinde, han elsker. Adam fik vinden og havet, hesten og høgen, men som Gud selv konstaterede, så blev det ikke rigtig godt, før Eva kom på banen.

Manden er født lidenskabelig, ingen tvivl om det.

Den feminine natur

Også kvinden nærer for mig at se tre grundlæggende længsler, der minder en hel del om mandens, men samtidig er udpræget feminine. Det er ikke alle kvinder, der længes efter en kamp at kæmpe, men alle kvinder længes efter, at nogen skal kæmpe for dem. Bemærk denne dybtliggende længsel i kvindens hjerte. Hun vil ikke bare bemærkes. Hun længes efter, at nogen skal begære hende. Hun vil gerne være eftertragtet. „Jeg længes bare efter, at nogen skal prioritere mig højest,“ sagde en kvindelig bekendt i trediverne en dag til mig. Hendes barndomsdrømme om at blive reddet af en ridder i skinnende rustning er ikke bare barnlige fantasier, de er en del af selve kernen i hendes natur og i det liv, hun ved, hun er skabt til. Derfor kommer Zach tilbage efter Paula i *Officer og Gentleman*, Frederick kommer tilbage efter Jo i *Pige-børn*, og Edward vender tilbage for at erklære Eleanor sin evige kærlighed i *Fornuft og følelse*.

Enhver kvinde længes også efter et eventyr at være en del af. En af min kones yndlingsfilm er *The Man from Snowy River*. Hun elsker scenen, hvor Jessica, den smukke, unge heltinde, bliver reddet af Jim, hendes helt, og sammen rider de på hesteryg gennem den australske ødemark. „Jeg ville gerne være Isabo i *Ladyhawk*,“ tilstod en anden af vores kvindelige bekendte. „Tænk, at blive eftertragtet, værdsat og kæmpet for – yes! Samtidig vil jeg også gerne være stærk og tage del i eventyret.“ Mange mænd tror fejlagtigt, at kvinden er eventyret, og så går det hurtigt ned ad bakke i et forhold. Kvinden vil ikke være selve eventyret; hun vil indfanges af noget, der er større end hende selv. Som vores ven sagde: „Jeg kender mig selv, og jeg ved, at jeg ikke er et eventyr. Når en

mand gør mig til alle tings formål, begynder jeg straks at kede mig. Den historie kender jeg alt for godt. Jeg vil hellere tages med i en historie, jeg ikke kender.“

Endelig vil alle kvinder gerne have en skønhed, de kan åbenbare. Ikke fremtrylle, men åbenbare. De fleste kvinder føler fra en ung alder et pres for at være smuk, men det er ikke det, jeg taler om. Kvinder nærer også et dybt ønske om simpelthen bare at være skønheden og blive beundret og påskønnet som sådan. De fleste kvinder husker, hvordan de som små piger klædte sig ud som 'fine damer' eller brude og iførte sig blondeskjoler, som var perfekt egnede til at give sus i skørterne. Når de var tilfredse med udklædningen, løb de ind i dagligstuen og snurrede rundt med udstrakte arme, i håb om at deres far ville smile og sige nogle anerkendende ord. Min kone kan huske, hvordan hun, da hun var fem eller seks, en dag stillede sig op på sofabordet og gav sig til at synge af fuld hals. *Kan I se mig?* spørger enhver pige i sit hjerte. *Synes I, jeg er yndig?*

Verden stikker en kniv i kvindens hjerte, når den beder hende om at være hård, effektiv og uafhængig. Desværre viser kristenheden heller ikke nogen stor forståelse for kvindens sande natur. Prøv at gå ind i en kirke i dag, se dig omkring og spørg: Hvordan ser den kristne kvinde ud? Ligesom med mændene skal man ikke lægge vægt på, hvad der bliver svaret, men på, hvad man ved selvsyn kan konstatere. Langt de fleste steder er der ikke noget at tage fejl af. Den kristne kvinde virker helt umiskendeligt ... træt. Det eneste, vi rigtig møder kvinden med i kirken, er et pres for at være 'en god tjenerinde'. I kirken er der ingen, der kæmper om hendes gunst, og intet eventyr, der suger hende til sig. Kirken får kun kvinden til at tvivle på, at hun overhovedet har nogen skønhed at åbenbare.

Hjertets veje

Hvad vil du helst have, at folk skal sige om dig: „Harry? Ja, ham kender jeg godt. Han er en sød fyr,“ eller: „Ja, jeg kender godt Harry. Han er en farlig mand ... på en god måde.“ Hvad siger I kvinder? Hvilken slags mand vil I helst giftes med? (Nogle kvinder, som har lidt under afsporet mandighed, vil måske vælge den 'ufarlige' mand ... men så vil de nok også efter nogle år begynde at undre sig over, at deres ægteskab savner lidenskab, og at han virker kold og fraværende.) Og hvad jeres egen kvindelighed angår, hvad vil I så helst have, at andre skal kalde jer? En „trofast arbejder“ eller en „spændende kvinde“? Giver svaret ikke sig selv?

Hvad nu hvis? Hvad hvis de dybe længsler i vores indre taler sandt og viser os, hvordan det er meningen, at vi skal leve? Gud gav os øjne, for at vi skulle se; ører, for at vi skulle høre; viljer, for at vi skulle vælge; længsler, for at vi skulle leve. Opfyldelsen af vores inderste ønsker og længsler betyder alt. En mand må vide, at han har styrke; han må vide, at han har, hvad der skal til. En kvinde må vide, at hun er smuk; hun må vide, at hun er værd at kæmpe for. „Jamen, min mand er helt tom indeni,“ indvendte en kvinde over for mig. Nej, det er derinde et sted. Denne natur, disse længsler findes også i ham. Måske prøver det at skjule sig som et såret dyr, der altid trækker sig tilbage og holder sig uden for din rækkevidde. Men det findes derinde. „Jeg ved ikke, hvornår jeg døde,“ sagde en mand, „men nu føler jeg mig nærmest som et spild af ilt.“ Jeg ved, hvordan han har det. Det kan føles, som om ens hjerte er dødt og borte, men det banker stadig derinde. Der ligger noget vildt og stærkt og modigt og venter på forløsning.

Det her er altså ikke en bog med syv gode råd til, hvor-

dan en mand kan blive mere stueren eller veldresseret. Det er tværtimod en bog om, hvordan en mand kan få udløsning for sin medfødte vildskab og realisere sit sande, gudgivne væsen. Det er en invitation til at kaste sig ud i kamp, at drage mod vest, at springe ud fra klippen og frelse skønheden. For hvis du skal lære din sande natur *som mand* at kende; hvis du skal finde et liv, som er værd at leve; hvis du for alvor skal elske en kvinde, og hvis dine børn ikke skal arve din forvirring, så er du simpelthen nødt til at finde ind til din maskuline kerne. Så må du begive dig op i sjælens højland, i de vilde og ukendte egne, hvor dit bytte skjuler sig.